

A magyar önkormányzati rendszer gazdasági irányítása és koordinációja

1. A magyar önkormányzatiság fejlődéstörténetének főbb gazdasági vonatkozásai

A Szent István korában kialakult királyi vármegye a királyi gazdaság célszerű működtetésének, a király közvetlen szolgálatában állók együttműködésének földrajzi, térbeli kerete volt. Ebben a rendszerben a gazdaságszervező funkciók voltak elsődlegesek, később jelent meg és vált dominánssá a közhatalmi jelleg. A magyar államiság ezeregyszáz éves fennállása a királyi vármegyétől kezdődően a dualizmus koráig, majd a két világháború közötti időszakon átívelően, egészen napjainkig megannyi változáson ment keresztül, minek következtében a magyar lokális igazgatás gazdag szakmai múlttal rendelkezik¹.

Az 1949-től 1990-ig terjedő időszak legfontosabb jellemzője a tanácsrendszer létrejötte, megszilárdulása, fejlődése, majd megszűnése. A szinte totális centralizációtól az igazi önkormányzatiság csíráinak megjelenéséig vezető út állomásait az ún. “tanácstörvények” jelölték ki:

- A helyi tanácsokról szóló 1950. évi I. törvény (első tanácstörvény)
- A tanácsokról szóló 1954. évi X. törvény (második tanácstörvény)
- A tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény (harmadik tanácstörvény)

A tanácsai szervezet kialakításának jogi alapjait a Magyar Népköztársaság alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény fektette le. Az itt alkalmazott megoldások - az indokolás szerint is - “a szovjetek szervezetének lenini alapelveiből” indultak ki. Az Alkotmány 30. §-a a tanácsokat egyértelműen az államszervezetben helyezte el, kimondva, hogy azok “minden államigazgatási-területi egységben az államhatalom egységes szervei”. A rendszer működésének már a legkorábbi elemzése is kimutatta, hogy bizonyos elemek szabályozása, működése, még az akkori politikai viszonyok között is szembeötlően antidemokratikus, illetőleg diszfunkcionális.

A tanácsok nemcsak a megfelelő önállóság, hanem a szükséges gazdasági eszközök hiánya miatt is azönálló gazdálkodásra nem voltak képesek. Az 1960-as évektől meginduló „politikai enyhülés” időszakától vállalatokat, intézményeket hozhattak létre, ezek tevékenységében gazdaságilag érdekeltté váltak. A tanácsok önállóan gazdálkodtak anyagi eszközeikkel, aminek fő garanciája, és egyidejűleg jelentős korlátja volt, hogy a bevételi forrásokat, részesedésük mértékét, az állami hozzájárulás összegét a népgazdasági költségvetési törvény állapította meg.

¹ Bővebben az önkormányzatiság fejlődéstörténetéről: Nagy Önkormányzati Kézikönyv, 2014

A politikai rendszerváltozást követően a többször módosított Alkotmány² szabályaira épült a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény. A tanácsrendszert felváltotta a kor követelményeihez igazodó önkormányzati rendszer. A helyi közügyek intézése visszakerült a választópolgárok közösségéhez. A helyi önkormányzatokról szóló törvény, az Alkotmány rendelkezéseit alapul véve határozta meg a helyi önkormányzatok működésének szabályait. A széles felelősséggel rendelkező önkormányzatok nagy önállóságot kaptak mind gazdálkodásukat illetően, mind pedig a szervezetalakítás területén. Az állami feladatok önkormányzatokhoz történő telepítése folyamatos volt, amit azonban az állami támogatások, normatívák mértéke nem követett, különösen nem reálértékben, így folyamatos, sőt növekvő mértékű működési és felhalmozási hiánnyal küszködtek, amely az önálló, hatékony gazdálkodásukat nehezítette.

Az önkormányzati rendszer alapteremtése vonatkozásában említést kell tenni néhány más gazdasági vonatkozású törvényről is:

Elsőként ki kell emelni a *helyi adókról szóló 1990. évi C. törvényt*. Mind az Alkotmány, mind az önkormányzati törvény rögzítette az önkormányzatok gazdasági önállóságát, és biztosította a helyhatóságok számára az adóztatás jogát. E nagy jelentőségű helyi bevétel részletes szabályait állapította meg a helyi adókról szóló törvény.

Az önkormányzati rendszer megalapozását szolgáló a Parlament folyamatosan alkotta meg azon törvényeket, melyek kiszélesítették az önkormányzati rendszer mozgásterét, szükségesek voltak a működés, a gazdasági önállóság gyakorlati megvalósulásához.

Az önkormányzatok gazdasági önállóságának megteremtésében a már említett *helyi adótörvény* mellett az *önkormányzati vagyontörvény* játszott meghatározó szerepet, melyet a Parlament 1991-ben fogadott el. Már az önkormányzati törvény a helyhatóságok tulajdonába adta - többek között - a tanácsi alapítású közüzemi vállalatokat, a tanácsi kezelésben lévő oktatási, egészségügyi, kulturális és egyéb intézményeket, az állami bérlakásokat, a tanácsok valamennyi pénzvagyont, értékpapírjait és más vagyoni jogát. A vagyontárgyak egy része az Ötv. alapján a törvény erejénél fogva került az önkormányzatok tulajdonába, míg más részüket az erre a célra létrehozott vagyonátadó bizottságok adták át.

Ebben az időszakban kialakult a *cél- és címzett támogatási rendszer* működésének jogi háttere, szervezeti keretei. Ez a rendszer a folyamatos korszerűsítések révén forrásokat biztosít helyi fejlesztésekhez. Európában egyedülálló módon, e támogatási formákról az Országgyűlés hoz egyedi döntéseket.

Sajátosan alakult a *fővárosra vonatkozó önkormányzati szabályozás*, hiszen az önkormányzati törvény 1990-ben csak néhány szakaszban, keretjelleggel rendelkezett Budapestről. A külön törvény megalkotását élénk politikai vita előzte meg, és több kompromisszum révén alakult ki a szabályozás. 1994-ben az Ötv.-be kerültek beépítésre a fővárosra vonatkozó szabályok a politikai alkuk eredményeképpen³. A Budapestre vonatkozó sajátos rendelkezések

² A már hivatkozott 1949. évi XX. törvény.

³ A főváros és a kerületei közötti legkritikusabb terület a forrásmegosztás volt, amely élénk politikai csatorzások színterévé vált, tekintve, hogy a fővárosi- és a kerületi vezetések politikai színezete számos esetben eltért, másrészt a forrásszűke beárnyékolta az optimális szakmai döntések esélyét.

megbontották az önkormányzati törvény szerkezetét. A fővárosi hatáskör-telepítésre vonatkozó rendelkezések szükségtelenül beépültek a 2/3-as önkormányzati törvénybe, lemerevítették a rendszert, így több ellentmondás keletkezett a később megjelent ágazati törvények hatásköri szabályozása és az Ötv. fővárosra vonatkozó rendelkezései között.

Szükséges kiemelni az ún. „*önkormányzati csődtörvény*” megalkotását is, hiszen az adósságrendezés szabályai egyrészt a hitelezők érdekeit szolgálják, de alapvetően az önkormányzati közszolgáltatások ellátását biztosítják abban az esetben is, ha az önkormányzat fizetéseképtelenné válna.

Jelentős szerepet játszott az 1997-ben elfogadott *társulási törvény*. Az elaprózott magyar településszerkezetből következően kiemelt jelentősége van az önkormányzatok együttműködésének, melynek alapjait - a társulási szabadság elvére épülve - az önkormányzati törvény határozta meg. A társulási rendszer kiteljesítésének lehetőségét teremtette meg a társulási törvény az együttműködések típusainak meghatározásával, a jogi keretek szabályozásával. Eredményeként a kívánatosnál csekélyebb mértékben, de nőtt a társulások száma.

A *területszervezési eljárásról szóló törvény*t 1999-ben alkotta meg a Parlament. A törvény valamennyi területszervezési ügyben megállapította az alapvető eljárási szabályokat, több esetben lehetővé téve a belügyminiszter előkészítő döntése elleni jogorvoslatot is. A törvény központi eleme, hogy területszervezési ügyekben döntés évente egy alkalommal születhet, azonban - a várossá nyilvánítás kivételével - hatályba csak a következő általános választások napján lép. E rendelkezést indokolta az állam területi tagozódása stabilitásához fűződő jogos igény, valamint az, hogy a területszervezési döntések így nem változtatják meg a választások eredményét. 2004. december 1-jén hatályba lépett a *települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló törvény*.

2. Az önkormányzatok gazdálkodásának jogi-szabályozási környezete

A helyi önkormányzatok gazdasági önállóságának jogi alapjait – hasonlóan az önkormányzati autonómia többi eleméhez – az államok alkotmányai tartalmazzák. Az önkormányzati autonómia elengedhetetlen feltétele a gazdálkodási önállóság, amelynek legfontosabb garanciáit az Alaptörvény tartalmazza.

Az Alaptörvény 32. cikke szerint a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében a törvény keretei között

- gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonos megillető jogokat,
- meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik,

- e célra felhasználható vagyonával és bevételeivel kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozási tevékenységet folytathat,
- dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről.

Az Alaptörvény 32. cikkének (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja.⁴

2.1 Az önkormányzatok feladatai

Ebben a részben bemutatásra kerül (önkormányzati típusonként), hogy a 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján melyek az önkormányzatok kötelező, illetve önként vállalt feladatai, és ezek hogyan viszonyulnak az önkormányzati gazdálkodásban egymáshoz. A korábbiaktól jelentősen eltérő államszervezeti felépítés szükségessé tette a helyi önkormányzatokról szóló törvény módosítását, amely a Magyarországi helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény megalkotásával valósult meg⁵.

A módosítással a korábbi önkormányzati feladatok átalakultak, amely jelentős mértékben a kötelező feladatellátásban és annak hangsúlyosabbá tételében mutatkozik meg, illetve feltételekhez köti az önként vállalt és átvállalt feladatok biztosítását.

A kötelező feladatellátás a helyi önkormányzatok tekintetében is eltérő, mert azok meghatározásának figyelemmel kell lenni az adott önkormányzat eltérő adottságaira, úgy, mint

- a gazdasági teljesítőképességre,
- a lakosságszámra, valamint
- a közigazgatási terület nagyságára.

A nagyobb létszámú és teljesítőképességű önkormányzatok részére több feladatot állapíthat meg a törvény, természetesen a feladat finanszírozásának az adott önkormányzattípushoz való rendelésével.

Az önkormányzatok előzőek alapján a következő típusokhoz sorolhatók:

- a) települési önkormányzatok
- b) Főváros és kerületei
- c) megyei önkormányzatok
- d) megyei jogú városok önkormányzatai
- e) nemzetiségi önkormányzatok

⁴ Lentner Csaba, 2014 (helyi önkormányzatok rész)

⁵ Hoffmann István – Nagy Marianna (szerk.) 2011

A feladat és hatáskörök törvény általi meghatározása az egyes típusok tekintetében eltéréseket tartalmaz, amelynek a bemutatása a következőkben történik.

a. A települési önkormányzatok a helyi közügyek illetve a helyben közfeladatok körében ellátandó feladatokat⁶ látják el, amelyek a

- településfejlesztés, településrendezés,
- településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása),
- a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése,
- egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások,
- környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás),
- óvodai ellátás,
- kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása,
- szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások,
- lakás- és helyiséggazdálkodás,
- a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása,
- helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás,
- honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás,
- helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok,
- a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is,
- sport, ifjúsági ügyek,
- nemzetiségi ügyek,
- közreműködés a település közbiztonságának biztosításában,
- helyi közösségi közlekedés biztosítása,
- hulladékgazdálkodás,
- távhőszolgáltatás,
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

⁶Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése alapján

b) A fővárosnak kétszintű önkormányzati rendszere van, amely a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll. Ez egy speciális rendszer és az ellátandó feladatok is ennek figyelembevételével kerültek meghatározásra. A fővárosi, valamint a fővárosi kerületi önkormányzatok önkormányzati alapjogaikat tekintve egyenrangúak, de feladat- és hatásköreik egymástól eltérnek. A fővárosi önkormányzat olyan önkormányzat, amely a települési és a területi önkormányzati feladatokat⁷ is elláthat. A fővárosi önkormányzat képviselő-testülete a közgyűlés. A közgyűlést a főpolgármester képviseli. A főváros területe kerületekre, valamint a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott Margitszigetre tagozódik. Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik.

A fővárosi önkormányzat feladata

- törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott kiemelt forgalmú vagy országos közúti közlekedésben fontos szerepet játszó főútvonalak, sugár- és gyűrűirányú közutak, kiemelt tömegközlekedési csomópontok, kiemelt közparkok és közterek kezelése, fejlesztése, üzemeltetése, valamint ezeken a területeken a közterület-felügyelet működtetése, illetve a főváros teljes területén a forgalomtechnikai kezelői és üzemeltetői feladatok ellátása, forgalomszervezés,
- a kerületek határain átnyúló településrendezés, terület- és településfejlesztés,
- településtisztaság (közutak locsolása, síkosság-mentesítés),
- szociális ellátások biztosítása,
- állategészségügyi feladatok,
- az érintett kerületek véleményének kikérésével közutak, közparkok, közterek elnevezése,
- saját tulajdonú lakás- és helyiséggazdálkodás,
- fővárosi szintű sport és szabadidősport,
- közvilágítás biztosítása, köztemetők fenntartása, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- helyi közösségi közlekedés biztosítása és működtetése, valamint a főváros területén a parkolás feltételrendszerének kialakítása,
- távhőszolgáltatás, ivóvíz-ellátás, szennyvízelvezetés, kezelés és ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás), hulladékgazdálkodás,
- környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás,
- honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem,
- fővárosi helyi adóval kapcsolatos feladatok,
- gazdaságszervezés és fejlesztés, turizmussal kapcsolatos feladatok,
- az országos szerepkörrel összefüggő kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása, közművelődési tevékenység támogatása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása,

⁷Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23. § (4) bekezdése alapján

- a kiemelt kulturális örökség védelme,
- a hajléktalan ellátás,
- a tulajdonában álló közterületek használatára vonatkozó szabályok és díjak megállapítása.

A kerületi önkormányzat feladata a települési önkormányzati feladatokon túl⁸

- helyi közutak, közterek és parkok kezelése, fejlesztése és üzemeltetése,
- tulajdonában álló közterületek használatára vonatkozó szabályok és díjak megállapítása,
- a parkolás-üzemeltetés,
- általános közterület-felügyeleti hatáskör a kerület közigazgatási határán belül,
- helyi településrendezési szabályok megalkotása (fővárosi településrendezési terv alapján),
- ipari és kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos szabályozási jogkörök,
- a helyi közművelődési tevékenység támogatása, a kulturális örökség helyi védelme.

- a) *A megyei önkormányzatok feladatai* változtak meg az elmúlt években, a legjelentősebb mértékben, amelynek oka a 2012. évi konszolidáció⁹. A konszolidáció következtében ezen önkormányzatok esetében megszűnt az intézményfenntartói funkció és új feladatként területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el
- b) *A megyei jogú város települési önkormányzat*, amely - törvényben meghatározottak szerint, az abban foglalt kivételekkel - azokat a közszolgáltatásokat is biztosítja, melyek saját területén túl a megye egészére vagy nagy részére kiterjednek.
- c) *A nemzetiségi önkormányzatokon* keresztül biztosítja ahelyi önkormányzat a nemzetiségi ügyek ellátása körében a nemzetiségi jogok érvényesülését.

Az előzőeken túl a helyi önkormányzatok társulhatnak egymással a feladatok minél hatékonyabb ellátása érdekében, illetve a kötelező feladatok ellátásán túl vállalhatnak önkéntesen is feladatokat, de ezek a kötelező feladatellátást nem veszélyeztethetik.

A társulásokról és az önként vállalt feladatokról a helyi képviselő testület (a fővárosi és a megyei jogú városok önkormányzatai esetében a közgyűlés) dönt.

⁸Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23. § (5) bek.

⁹A megyei önkormányzatok konszolidációjáról és a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény

2.2 Az önkormányzatok feladatellátásához kapcsolódó vagyona

Ebben a részben kerül bemutatásra, a 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján, a feladatok ellátásához szükséges vagyon. Vagyis, melyek az állami vagyonba tartozó és megállapodás alapján vagyonkezelői szerződéssel használatban lévő, kezelt vagyon részei, és melyek az önkormányzati vagyonba tartozó elemek. Továbbá a vagyongazdálkodással kapcsolatos feladatok bemutatása, jogszabályi háttérük, és az elmúlt évek főbb változásai.

Az új szabályozás a feladatok rendszerének átalakításán túl az önkormányzati vagyon tekintetében is változást hoz, mivel azt a nemzeti vagyon részeként határozza meg. Magyarország Alaptörvénye rögzíti, hogy a helyi önkormányzatok tulajdona – az állami vagyon mellett – nemzeti vagyon¹⁰.

Az önkormányzatok feladatellátásához szükséges vagyona azokból az eszközökből (befektetett eszközök) áll, amelyek a tulajdonában vagy a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény alapján a kezelésbe vett vagyon használatában van. A vagyonkezelésbe vett vagyon tekintetében is megilletik azok a jogok illetve kötelezettségek, amelyek a tulajdonában lévő vagyon esetében megilletik. Az önkormányzatok a feladataikat a rendelkezésre álló vagyonelemek használata mellett az éves költségvetési rendeletükben meghatározott bevételi forrásokkal kiegészítve látják el.

A helyi önkormányzat vagyona törzsvagyon és üzleti vagyon lehet. A törzsvagyon közvetlenül a kötelező önkormányzati feladat ellátását szolgálja, ebből következően, elemei részben forgalomképtelenek, részben korlátozottan forgalomképesek. A forgalomképtelen törzsvagyoni körbe tartozó vagyonelemek nem idegeníthetők el, vagyonkezelői jog, jogszabályon alapuló használati jog vagy szolgálat kivételével nem terhelhetők meg, azokon dologi jog vagy osztott tulajdon nem létesíthető. A korlátozottan forgalomképes törzsvagyonba tartozó vagyonelemeket törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete állapítja meg, amelyekről a meghatározott feltételek szerint lehet rendelkezni. Az önkormányzati törzsvagyonba nem tartozó vagyonelemek képezik az üzleti vagyont. Ezen vagyonelemeket az önkormányzat elidegenítheti, terhelheti illetve vállalkozásba apportként beviheti, de erre a vagyonelemre is vonatkozik, hogy az önkormányzat feladatait és céljait kell, hogy szolgálja.¹¹

2.3 Az önkormányzati költségvetés tervezése

A helyi önkormányzat költségvetése az államháztartás része. Az önkormányzati alrendszer költségvetése a központi költségvetéstől elkülönül, de ahhoz a központi költségvetési támogatásokon keresztül kapcsolódik. 2010 után erősödtek az államigazgatási korlátok az önkormányzati gazdálkodási önállóság tekintetében. A költségvetési tervezés jogszabályi háttérét az új önkormányzati, államháztartási törvények, valamint az államháztartás

¹⁰ Lentner Csaba, 2014 (önkormányzati rész, törvény alapján levezetve)

¹¹ Lentner, Csaba, 2014 (önkormányzati rész)

végrehajtásáról szóló kormányrendelet adja¹². A költségvetési tervezéssel kapcsolatos alapelvek, az önkormányzati gazdálkodás szabályozása (átmeneti gazdálkodás, bevétel-kiadások számbavétele, intézményi egyeztetések, rendeletalkotás) az önkormányzati gazdálkodás sarkalatos pontjai¹³.

A költségvetés készítését megelőzően az önkormányzatoknak következő évre vonatkozó *költségvetési koncepciót* kell készíteni, amelyet a polgármester (közgyűlés elnöke) október 31-ig nyújt be a képviselő-testületnek (közgyűlésnek).

A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetése. Ebből finanszírozza és látja el a törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatai ellátását nem veszélyeztető önként vállalt feladatait. Az önként vállalt feladatok ellátásának forrásait és kiadásait a költségvetési rendeletben elkülönítetten kell kimutatni. Az új önkormányzati törvény alapján a költségvetési rendeletben működési hiányt a korábbiaktól eltérően nem lehet tervezni. Az éves költségvetés tervezés alapvető kereteit az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény és a végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31) Kormányrendelet határozza meg.

Az önkormányzatok az éves költségvetésükről rendeletet alkotnak. A helyi önkormányzat költségvetése tartalmazza

- a helyi önkormányzat költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait előirányzat-csoportok, kiemelt előirányzatok, és kötelező feladatok, önként vállalt feladatok, állami (államigazgatási) feladatok szerinti bontásban,
- a helyi önkormányzat által irányított költségvetési szervek engedélyezett létszámát, valamint költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait előirányzat-csoportok, kiemelt előirányzatok, és kötelező feladatok, önként vállalt feladatok, állami (államigazgatási) feladatok szerinti bontásban,
- a költségvetési egyenleg összegét működési és felhalmozási cél szerinti bontásban,
- a költségvetési hiány belső finanszírozására szolgáló előző évek költségvetési maradványának, vállalkozási maradványának igénybevételét a betét visszavonását működési és felhalmozási cél szerinti tagolásban,
- a költségvetési hiány külső finanszírozására vagy a költségvetési többlet felhasználására szolgáló finanszírozási bevételeket és kiadásokat működési és felhalmozási cél szerinti tagolásban,
- a költségvetési év azon fejlesztési céljait, összegeit és futamidejét, amelyek megvalósításához adósságot keletkeztető ügylet megkötése válik vagy válhat szükségessé, valamint az adósságot keletkeztető ügyletekből és kezességvállalásokból fennálló kötelezettségeit¹⁴, amelyhez előzetes kormányzati hozzájárulás szükséges¹⁵,

¹² 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet (Ávr) az államháztartás végrehajtásáról

¹³ Lentner Csaba, 2013 (3., 5., 9. fejezetekben részletesen)

¹⁴ Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXVIV, törvény 3. § (1) bek.

¹⁵ Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXVIV, törvény 45. § (1) bek. a) pont

- a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos hatásköröket, polgármester (közgyűlési elnök) által vállalható kötelezettség értékhatárát¹⁶, a finanszírozási bevételekkel és kiadásokkal kapcsolatos hatásköröket, valamint a polgármester (közgyűlési elnök) a helyi önkormányzat bevételeinek és kiadásainak módosítását és a kiadási előirányzatok közötti átcsoportosításra a felhatalmazást¹⁷.
- A költségvetési rendeletben elkülönítetten szerepel az évközi többletigények, valamint az elmaradt bevételek pótlására szolgáló általános tartalék és céltartalék.

A költségvetés előterjesztésekor a képviselő-testület (közgyűlés) részére szöveges indoklással együtt be kell mutatni

- a helyi önkormányzat költségvetési mérlegét közgazdasági tagolásban, előirányzat felhasználási tervét,
- a többéves kihatással járó döntések számszerűsítését évenkénti bontásban és összesítve,
- a közvetett támogatásokat - így különösen adóelengedéseket, adókedvezményeket - tartalmazó kimutatást, és
- a tervszámoknak megfelelően a költségvetési évet követő három év tervezett előirányzatainak keretszámait főbb csoportokban, és a tervszámoktól történő esetleges eltérés indokait.

Az előkészített költségvetési rendelet-tervezetet a polgármester (közgyűlés elnöke) a központi költségvetésről szóló törvényhatálybalépését követő negyvenötödik napig be kell nyújtania a képviselő-testületnek (közgyűlésnek).

Ha a költségvetési rendeletet a képviselő-testület (közgyűlés) a költségvetési évben legkésőbb március 15-ig nem fogadta el, az önkormányzatnak rendeletet kell alkotnia az *átmeneti gazdálkodásról*, amelyben felhatalmazást ad a költségvetési szerveinek a bevételeik folytatólagos beszédésére, kiadásaik teljesítésére, illetve meghatározza a felhatalmazás időtartamát. A felhatalmazás az új költségvetési rendelet hatálybalépésének napján megszűnik.

A fővárosban speciális a tárgyévi költségvetés készítése, mert a kétszintű önkormányzati rendszer következtében Budapest Főváros Önkormányzatának rendeletet kell alkotni a fővárosi és a kerületi önkormányzatok forrásmegosztásáról¹⁸.

Költségvetési bevételek

- a közhatalmi - adók, hozzájárulások, bírságok, díjak, és más fizetési kötelezettségek - bevételek,

¹⁶Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 68. § (4) bek.

¹⁷ Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 34. § (2) bek.

¹⁸A fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztásról szóló 2006. évi CXXXIII. törvény

- központi támogatások és átengedett központi adók,
- a közfeladatok ellátása során nyújtott közszolgáltatások ellenértékei,
- az európai uniós forrásokból és az államháztartáson kívülről érkező támogatásokból származó bevételek,
- a vagyonnal kapcsolatos bevételek, és
- a kapott kamatok.

Költségvetési kiadások

- a költségvetési szervek működési és felhalmozási kiadásai,
- az államháztartáson kívül ellátott közfeladatok finanszírozásával kapcsolatos kiadások,
- a vagyonnal kapcsolatos kiadások, és
- az önkormányzatok adósságával kapcsolatos kiadások.

A költségvetési rendeletben meg kell állapítani a költségvetési bevételek és költségvetési kiadások különbözeteként a költségvetési többletet vagy hiányt (a továbbiakban együtt: költségvetési egyenleg), figyelembe véve, hogy az önkormányzatok működési hiányt az új önkormányzati törvény alapján nem tervezhetnek. A testületi döntést megelőzően szakmai-politikai egyeztetésekre kerül sor, illetve az önkormányzati szakbizottságok is kifejtik véleményüket a költségvetési tervezetről. A testület részére a költségvetési rendeletet előterjesztő az egyes javaslatok beépítését vagy elvetését mérlegeli. A költségvetésről a végső döntést a testület hozza meg.

2.4 A költségvetés végrehajtása, főbb számviteli-bizonylati szabályai

A költségvetés végrehajtásának jogszabályi háttere (Áht, Ávr, Szt) folyamatos változásokon megy keresztül, amelynek célja gazdálkodás hatékonyságának és átláthatóságának fokozása. A kötelezettségvállalás, ellenjegyzés, teljesítésigazolás, utalványozás, illetve az előirányzatok felhasználásának szabályai, a finanszírozás módja mellett, a gazdálkodás alapvető részei.

Az önkormányzatok a feladataikat a költségvetési szerveken keresztül látják el. Ebben az értelemben az önkormányzati hivatal is egy költségvetési szerv.

A költségvetési szerv az irányító szerv (önkormányzati hivatal) döntése alapján gazdasági szervezettel rendelkezik. A gazdasági szervezet feladatait, ha a költségvetési szerv éves átlagos statisztikai állományi létszáma a 100 főt nem éri el, az irányító szerv irányítása alá tartozó más költségvetési szerv látja el. Ez nem vonatkozik az önkormányzati hivatalra, illetve az alaptevékenységként költségvetési szerv gazdálkodási feladatainak ellátására létrehozott költségvetési szervekre és az olyan költségvetési szervekre, amely törvény, kormányrendelet alapján vagy az állam nemzetközi kötelezettségére tekintettel gazdasági szervezettel rendelkezik.

Ha az irányító szerv (önkormányzati hivatal) dönthet a 100 fő éves átlagos statisztikai állományi létszámot elérő költségvetési szerv esetében is úgy, hogy gazdálkodási feladatait más költségvetési szerv gazdasági szervezete lássa el.

A gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv és a kijelölt költségvetési szerv a munkamegosztás és felelősség rendjét munkamegosztási megállapodásban rögzíti¹⁹.

Az azonos fenntartó alá tartozó költségvetési szervek esetén a munkamegosztási megállapodást az irányító szerv hagyja jóvá. Más irányító szerv irányítása alá tartozó költségvetési szerv kijelölése esetén a megállapodásban rögzíteni kell az ellátandó feladatokat, valamint a munkamegosztási megállapodás jóváhagyásának rendjét. A munkamegosztási megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy a költségvetés tervezési, az előirányzat módosítási, átcsoportosítási és felhasználásának (együtt: gazdálkodás) végrehajtási, a finanszírozási, adatszolgáltatási, beszámolási és a vagyon használatával, védelmével összefüggő feladatok teljesítési feladatok közül melyik feladatot melyik költségvetési szerv látja el.

Az előirányzatok módosítása, átcsoportosítása lehet csak az adott költségvetési évben érvényesülő (egyszeri) vagy a költségvetési éven túl tartóan érvényesülő (tartós jellegű). A költségvetési bevételek a bevételi előirányzatokon felül is teljesíthetők és kizárólag azok túlteljesítése esetén növelhetők, de a költségvetési bevételek tervezettől történő elmaradása esetén azokat csökkenteni kell. A helyi önkormányzat költségvetési rendeletében megjelenő bevételek és kiadások módosításáról, a kiadási előirányzatok közötti átcsoportosításról a polgármester (közgyűlés elnöke), valamint a költségvetési szerv részére biztosított előirányzat módosítás és átcsoportosítás kivételével a képviselő-testület (közgyűlés) dönt. A polgármester (közgyűlés elnöke) az önkormányzat bevételeinek és kiadásainak módosítási és a kiadási előirányzatok közötti átcsoportosítási lehetőségét a helyi önkormányzat költségvetési rendelete tartalmazza.

A helyi önkormányzati költségvetési szerv bevételi és kiadási előirányzatai - a Kormány rendeletében meghatározott - esetben a helyi önkormányzati költségvetési szerv saját hatáskörében módosíthatóak. A kiadási előirányzatok egymás között átcsoportosíthatóak. Ha a helyi önkormányzat év közben a költségvetési rendelet készítésekor nem ismert többletbevételhez jut, vagy bevételei a tervezettől elmaradnak, e tényről a polgármester (közgyűlés elnöke) a képviselő-testületet (közgyűlést) tájékoztatja. Az előirányzat-módosítás, előirányzat-átcsoportosítás - az első negyedév kivételével - negyedévenként, illetve a képviselő-testület (közgyűlés) döntése szerinti időpontokban, de legkésőbb az éves költségvetési beszámoló elkészítésének határidejéig, december 31-ei hatállyal módosíthatók, amelyet az önkormányzat költségvetési rendeletén is át kell vezetni.

A költségvetési év kiadási előirányzatai teljesítésének folyamata az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényben meghatározottak szerint kell, hogy megvalósuljon. *Ezen folyamat a következő*

- kötelezettségvállalás és pénzügyi ellenjegyzés
- szakmai teljesítés és annak igazolása
- érvényesítés
- utalványozás
- pénzügyi teljesítés.²⁰

¹⁹Az államháztartásról szóló törvény 10. § (4) bek.

A *kötelezettségvállalás* a költségvetési év kiadási előirányzatok terhére - személyi juttatások, termékbeszerzési vagy szolgáltatási szerződés megkötése, megrendelése - fizetési kötelezettség vállalásáról szóló, szabályszerűen megtett jognyilatkozat, amelynek fedezetét a kötelezettségvállalónak a tervezéskor biztosítani kell. Kötelezettséget a költségvetési szerv vezetője, vagy az általa írásban felhatalmazott, a költségvetési szerv alkalmazásában lévő személy vállalhat. Kötelezettséget csak a szabad előirányzatok terhére lehet.

A szabad előirányzat meglétét a *pénzügyi ellenjegyző* ellenőrzi, ezért a kötelezettségvállalást meg kell előznie az előzetes pénzügyi ellenjegyzésnek. A pénzügyi ellenjegyző az ellenjegyzés dátumával és aláírásával igazolja a szabad előirányzat meglétét. A pénzügyi ellenjegyzésre jogosult személyek körét és feladatait a költségvetési szerv vezetője jelöli ki. Pénzügyi ellenjegyző felsőfokú gazdasági végzettséggel rendelkező - a költségvetési szerv alkalmazottja - lehet, aki rendszerint a költségvetési szerv gazdasági vezetője.

Az éven belüli kötelezettségvállalás esetén a pénzügyi teljesítésnek legkésőbb a költségvetési év december 31-éig meg kell történnie. Az éven túli kötelezettségvállalásokat az önkormányzatnak a költségvetési rendeletében éves bontásban szerepeltetnie kell.

Nem szükséges előzetes írásbeli kötelezettségvállalás az olyan kifizetés teljesítéséhez, amely

- értéke a százezer forintot nem éri el,
- a fizetési számlákról a számlavezető által leemelt díj, juttatás, vagy
- jogszabályon, jogerős vagy végrehajtható bírósági, hatósági döntésen alapuló fizetési kötelezettségnek minősül.

Az előzetes írásbeli kötelezettségvállalást nem igénylő kifizetések rendjét a költségvetési szervnek belső szabályzatában rögzítenie kell.

A pénzügyi ellenjegyzőnek a kötelezettségvállalót írásban tájékoztatnia kell, amennyiben a kötelezettségvállalásra nem áll rendelkezésre szabad előirányzat, a kifizetéshez a fedezete nem biztosított vagy az sérti a gazdálkodásra vonatkozó szabályokat. Ha kötelezettséget vállaló a tájékoztatás ellenére írásban utasítást ad a pénzügyi ellenjegyzésre, a pénzügyi ellenjegyző köteles annak eleget tenni és e tényről az irányító szerv vezetőjét haladéktalanul írásban értesíteni, aki a tájékoztatás kézhezvételétől számított nyolc munkanapon belül köteles megvizsgálni a bejelentést, és kezdeményezni az esetleges felelősségre vonást.

A teljesítés megtörténtét (termék beszerzését, szolgáltatás igénybevételét) követően a teljesítést szakmailag igazolni kell. A *szakmai teljesítésigazoló* személyét és feladatait a költségvetési szerv vezetője írásban jelöli ki. A teljesítés igazolása során a teljesítést igazolónak az okmányok alapján ellenőrzi a kiadások teljesítésének jogosságát a bizonylatra történő feljegyzéssel, amely tartalmazza a teljesítés tényére való utalást és az igazolás dátumát.

Az *érvényesítőnek* ellenőrizni kell az összepszerúséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben a költségvetési gazdálkodási és számviteli előírásokat, a belső

²⁰ Lentner Csaba, 2014 (Költségvetési szervek)

szabályzatok előírásait betartották-e. Amennyiben az érvényesítő a vizsgálat során szabálytalanságot tapasztal, akkor azt az utalványozónak jeleznie kell. Az érvényesítő a dokumentumra való feljegyzi az érvényesítés tényét és dátumát, amit aláírásával igazol. Az érvényesítésre jogosult személyek körét a költségvetési szerv vezetője írásban jelöli ki. Az érvényesítésre jogosult személyeknek speciális pénzügyi képzettséggel kell rendelkezni.

Ha az érvényesítő a jogszabályok, szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles ezt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagadható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. Az érvényesítő köteles az érvényesítést elvégezni és e tényről az irányító szerv vezetőjét haladéktalanul írásban értesíteni. A vezető a tájékoztatás kézhezvételétől számított nyolc munkanapon belül köteles megvizsgálni a bejelentést, és kezdeményezni az esetleges felelősségre vonást.

Az utalványozásra jogosult személyekre, azok kijelölésére a kötelezettségvállalóra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A kiadások utalványozása az érvényesített okmány alapján történik. A bevételek utalványozására a teljesítés igazolását követően kerülhet sor. Az utalványozni csak írásban lehet és az írásbeli rendelkezésen fel kell tüntetni

- az „utalvány” szót,
- a költségvetési évet,
- a befizető, kedvezményezett megnevezését, címét,
- a fizetés időpontját, módját, összegét, devizanemét.

A költségvetési szerv a Kormány rendeletében meghatározott korlátokkal folytathat *vállalkozási tevékenységet* az ebből származó vállalkozási maradványnak a társasági adó általános mértékével megegyező hányadát köteles irányító szerv költségvetésébe befizetni.

2.5 Éves költségvetési beszámoló (Zárszámadás)

Ebben a részben kerül bemutatásra a költségvetési beszámoló jogszabályi háttere, az új önkormányzati, államháztartási-, valamint az Ávr²¹ alapján. Továbbá a zárszámadással kapcsolatos önkormányzati feladatok, a zárszámadási rendelet tartalmi és formai követelményrendszere.

A 2013. évi beszámolási és könyvvezetési kötelezettségeket még a 2013. évre vonatkozó beszámolási és könyvvezetési kötelezettségek sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet szerint kellett elkészíteni, de alapvető változások történtek ebben a tekintetben és az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet beszámolásra vonatkozó szabályait kell 2014. január 1-jétől alkalmazni²².

²¹ 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet (Ávr) az államháztartás végrehajtásáról

²² A költségvetési gazdálkodásban, igazodva az európai uniós trendekhez, és ésszerűségi, átláthatósági követelményekhez, alkalmazandó lett az eredményszemléletű számvitel. Lásd bővebben, Lentner, 2013., 9. fejezet, és e könyv Printz János által írt fejezete

Az új jogszabály kiemelt figyelmet fordít az átláthatóság, az ellenőrizhetőség és a kockázatok csökkentésére a működés valamint az éves beszámoló elkészítése, jóváhagyása, ezzel együtt a közpénzek jogszabályban előírt felhasználásának nyomon követése érdekében.

A helyi önkormányzat a gazdálkodásának első félévi helyzetéről szeptember 15-éig, háromnegyed éves helyzetéről a költségvetési koncepció ismertetésekor polgármester (közgyűlés elnöke) írásban tájékoztatja a képviselő-testületet (közgyűlést). A tájékoztatás tartalmazza a helyi önkormányzat költségvetési rendeletében meghatározott előirányzatok, azok teljesítését és a költségvetési egyenleg alakulását.

A nemzetiségi önkormányzat gazdálkodásáról szóló tájékoztatási kötelezettségét az előzőek szerint kell teljesíteni a nemzetiségi önkormányzati képviselő-testület részére.

A zárszámadás során valamennyi bevételről és kiadásról el kell számolni. A vagyonról és a költségvetés végrehajtásáról a számviteli jogszabályok szerint éves költségvetési beszámolót kell készíteni, amelynek az elfogadott költségvetéssel összehasonlítható módon, az év utolsó napján érvényes szervezeti, besorolási rendnek megfelelőnek kell lennie. Az éves költségvetés teljesítéséről a helyi önkormányzatok rendeltet (zárszámadási) alkotnak.

A zárszámadási rendelettervezetet a polgármester (közgyűlés elnöke) a költségvetési évet követő negyedik hónap utolsó napjáig terjeszti a képviselő-testület (közgyűlés) elé.

Az éves költségvetési beszámolót a költségvetési év kezdetétől a mérleg fordulónapjáig terjedő időtartamra kell készíteni, amelynek részei

- a költségvetés végrehajtásának ellenőrzését és a zárszámadás elkészítését a költségvetési számvittel biztosító
 - költségvetési jelentés,
 - maradvány kimutatás,
 - adatszolgáltatás a személyi juttatások és a foglalkoztatottak, választott tisztségviselők összetételéről,
 - önkormányzati alrendszer sajátos gazdálkodásához kapcsolódó elszámolások,

- a vagyoni helyzet és az eredményszemléletű bevételek, költségek, ráfordítások alakulását, valamint a zárszámadás kiegészítő információinak elkészítését a pénzügyi számvittel biztosító
 - mérleg,
 - eredmény-kimutatás,
 - költségekről és megtérült költségekről szóló kimutatás, és
 - kiegészítő melléklet

Az önkormányzatnak az éves költségvetési beszámolóban a költségvetési szervek elemi költségvetésének teljesítését költségvetési szervenként kell bemutatnia.

A zárszámadási rendelettervezet előterjesztésekor a képviselő-testület (közgyűlés) részére tájékoztatásul a következő mérlegeket és kimutatásokat kell bemutatni:

- a helyi önkormányzat költségvetési mérlegének közgazdasági tagolás szerinti, valamint előirányzat felhasználási tervének változását,
- a többéves kihatással járó döntések számszerűsítését évenkénti bontás szerinti, valamint összesített változását,
- a közvetett támogatásokat - így különösen adóelengedéseket, adókedvezményeket - tartalmazó kimutatás változását, és
- a tervszámoknak megfelelően a költségvetési évet követő három év tervezett előirányzatainak, keretszámainak főbb csoportok szerinti változását, és a tervszámoktól történő esetleges eltérés indokait,
- a helyi önkormányzat adósságának állományát lejárat, valamint adósságot keletkeztető - hitel, kölcsön, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, lízing - ügyletek²³, bel- és külföldi irányú kötelezettségek szerinti bontásban,
- a vagyonkimutatást, és
- a helyi önkormányzat tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek működéséből származó kötelezettségeket, a részesedések alakulását.

A nemzetiségi önkormányzat zárszámadásának megalkotására a normatív szabályok vonatznak, a nemzetiségi önkormányzatokra meghatározott eltérésekkel.

A 2014. évtől hatályos számviteli rendszer eredményszemléletben mutatja be a költségvetési szervek gazdálkodási adatait, ezért biztosítja a vagyonmérleg tekintetében teljes képet, illetve a többéves rálátást a pénzügyi kimutatásokból fakadóan. Az új szemléletű számviteli rendszerrel a gazdálkodás és a döntéshozatali rendszer hatékonyabb, az ellenőrzés világosabb és egységesebb lesz, amely a kockázatokat csökkenti.

2.6 Az önkormányzatok gazdálkodásának sajátos szabályai

A helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat - a megyei önkormányzat kivételével – dönthet arról, hogy *bankszámláját* egy belföldi hitelintézet vagy a kincstár vezesse²⁴. A számlavezető bank kiválasztását a képviselő-testület (közgyűlés) a hatályos közbeszerzés és pályázat eredményeként teheti meg.

A helyi önkormányzat hitelfelvétele, kötvénykibocsátása fedezetéül az önkormányzati törzsvagyon, a helyi önkormányzat általános működésének és ágazati feladatainak támogatása és a költségvetési támogatás nem használható fel.

²³Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXIV, törvény 3. §-a szerinti

²⁴ Egyre erősebbek azok a szakmai vélemények, hogy a jövőben az önkormányzati intézmények bankszámláit az Államkincstár vagy egy erre kijelölt állami bank vezesse kizárólagosan. Ehhez fejleszteni kell az MÁK rendszerét, ám indokolt minél hamarabb az állami támogatások, juttatások kereskedelmi bankrendszeren keresztüli „utaztatásának” megszüntetése, amivel jelentős banki jutalékok fizetésétől mentesülhet az önkormányzati szektor.

Felhasználható az európai uniós forrásból finanszírozott költségvetési támogatás az európai uniós forrásból finanszírozott költségvetési támogatás előfinanszírozása céljából felvett hitel, illetve a helyi önkormányzat általános működésének és ágazati feladatai támogatása likvid hitel igénybevételére.

Az önkormányzatnak a tárgyévi költségvetési rendeletében, határozatában szerepeltetett *adósságkeletkeztetési* szándékáról, az adósságot keletkeztető ügyletéhez - kivéve a likvid, az adósságrendezési eljárás során a hitelezői egyezség megkötéséhez igénybe vett reorganizációs és a meglévő adósság visszafizetését célzó adósságmegújító hiteleket - kapcsolódó fejlesztési céljáról és az ügylet várható értékéről a Kormányt előzetesen tájékoztatnia kell.²⁵

A helyi önkormányzat adósságot keletkeztető ügyleteinek kormányzati hozzájárulási feltételeit a 25. fejezet részletezi.

A helyi önkormányzatok finanszírozása a központi költségvetési törvényben meghatározottak alapján az ellátandó feladat keretében valósul meg. A feladatok finanszírozása történhet

- közszolgáltatási szintnek megfelelő ellátás,
- a helyi szükségleteket jellemző mutatószámok,
- a lakosságszám alapján, valamint
- felhasználási kötöttséggel járó, vagy felhasználási kötöttség nélküli támogatás nyújtásával.

A támogatás biztosításánál figyelembe kell venni a következő szempontokat is:

- takarékos gazdálkodás,
- a helyi önkormányzat jogszabályon alapuló, elvárható saját bevétele,
- a helyi önkormányzat tényleges saját bevétele.

Az elvárt bevételek körét és mértékét törvény határozza meg. Az önkormányzatok finanszírozása során figyelembe kell venni a település jövedelemtermelő képességét. Ezt a differenciálást szolgálja 2013-tól a beszámítás, amely az önkormányzat 2013. évi általános támogatását az iparüzési adóalaphoz viszonyított elvárt bevétellel – a 2011. évi iparüzési adóalap 0,5%-ával – kellett csökkenteni. A 2014. évtől a beszámítás szabályai korrigálásra kerültek és a költségvetési támogatások összegét differenciáltabb módon csökkenti az elvárt iparüzési adóbevétel, ezzel biztosítva a helyi önkormányzatok bevételi érdekeltiségeinek fenntartását.

A helyi önkormányzatnak a támogatásokkal **legkésőbb** az éves költségvetési beszámolóval egyidejűleg el kell számolnia.

A központi költségvetés által biztosított támogatást a helyi önkormányzat éves szinten kizárólag az ellátandó feladatainak kiadásaira fordíthatja. Az ettől eltérő felhasználás esetén a helyi önkormányzat köteles a támogatás összegét a központi költségvetésbe visszafizetni²⁶.

A helyi önkormányzat, továbbá annak hitelezője adósságrendezési eljárást kezdeményezhet, ha a helyi önkormányzat vagy a költségvetési szerve

²⁵Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXVIV, törvény 10. §. (7) bek.

²⁶Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 117. §

- a hitelező által megküldött számlát vagy számlaadásra nem kötelezett hitelező esetében az általa küldött fizetési felszólítást, ezek átvételét, illetve - a később esedékessé váló követelés tekintetében - az esedékességet követő 60 napon belül nem vitatta és nem fizette ki,
- elismert tartozását az esedékességet követő 60 napon belül nem fizette ki,
- jogerős és végrehajtható bírósági (hatósági) határozatban foglalt fizetési kötelezettségét nem teljesítette,
- fizetési kötelezettségét a korábban lefolytatott adósságrendezési eljárásban kötött egyezség ellenére nem teljesítette,
- az államháztartás más alrendszereivel szemben fennálló köztartozását felhatalmazáson alapuló beszedési megbízás benyújtását követő 60 napon belül nem teljesítette,
- más helyi önkormányzattal szemben fennálló tartozását a megkötött megállapodáson alapuló beszedési megbízás benyújtását követő 60 napon belül nem teljesítette.²⁷

2.7 Az államháztartás önkormányzatokra vonatkozó információs rendszere

Ez a rész az információs rendszerre vonatkozó, MÁK részére megküldésre kerülő adatokra vonatkozó előírásokat, és azok illeszkedését az országos rendszerhez, tartalmazza.

Az államháztartás információs rendszerének feladata, hogy az - elemzésére, értékelésére is alkalmas módon - segítse az államháztartási pénzügyi folyamatok tervezését, az előirányzatok kialakítását, a költségvetés végrehajtását és ellenőrzését.

Az államháztartás információs rendszere az államháztartás egészére vonatkozik, amely kiterjed az államháztartási és kapcsolatba kerülő szervezetek, személyek

- azonosító adataira,
- költségvetési, pénzügyi, számviteli adataira, és
- a költségvetési adatokhoz és információkhoz kapcsolódó naturális mutatószámokat gyűjtő, nyilvántartó, feldolgozó és szolgáltató információs rendszerre.²⁸

Az államháztartás információs rendszerében a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat az *időközi költségvetési jelentést* a költségvetési év első három hónapjáról április 20-áig, azt követően havonta, a tárgyhót követő hónap 20-áig, a költségvetési év

²⁷A helyi önkormányzatok adósságrendezési eljárásáról szóló 1996. évi XXV. törvény

²⁸Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 103. § (2) bek.

tizenkét hónapjáról a költségvetési évet követő év február 5-éig a Kincstár által működtetett elektronikus adatszolgáltató rendszerbe tölti fel.²⁹

A helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, valamint az általuk irányított költségvetési szerv jóváhagyott *elemi költségvetéséről* az önkormányzati rendelettervezet képviselő-testület (közgyűlés) elé terjesztésének határidejét követő harminc napon belül kell adatot szolgáltatnia a Kincstár területi szervéhez.

A helyi önkormányzatnak, a helyi nemzetiségi önkormányzatnak a saját és az irányítása alá tartozó költségvetési szervek felülvizsgált éves *elemi költségvetési beszámolóit* a tárgyévet követő év március 10-ig kell benyújtania a székhely szerinti Kincstár területi szerveihez.

A helyi önkormányzatnak legalább évente közzé kell tennie a költségvetési, a költségvetés teljesítési és szakmai tevékenységének bemutatására, értékelésére vonatkozó adatainak jogszabályban meghatározott körét évente a helyben szokásos (pl. honlapon) módon.

3. A Kormányzati, illetve miniszteriális felelősség az önkormányzatokért

3.1 Főbb szabályozási keretek

Az 1990-ben elfogadott önkormányzati törvény sajátos helyi önkormányzati modellt hozott létre, szétaprózott településszerkezetet, széles feladat-és hatásköröket, továbbá gyenge törvényességi kontrollt. A rendszerváltoztatás időszakában kialakított szisztéma elsődlegesen - a külföldi mintákra építve - az autonómiát segítő, de a „túlhatalom” megakadályozását szolgáló biztosítékokat helyezte előtérbe, de kevesebb szerepet kaptak a gazdaságossági követelmények. A 2011-ben elfogadott Alaptörvény és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény(a továbbiakban: Möt.) továbbra is valamennyi település számára biztosítja a helyi közügyekben és a helyi közhatalom gyakorlásában való részvételt, minden településen választott polgármesterek és képviselő-testületek működnek. Ugyanakkor a 2010-2014 időszakban, az állami és az önkormányzati feladatok újragondolásakor, számos közfeladat ellátása ismét állami kézbe került, valamint az önkormányzatok törvényességi felügyeletének újrapozicionálásával az állam erősebb kontrollt gyakorol az önkormányzatok felett. Ezzel Magyarország alkalmazkodott az elmúlt évtizedben

²⁹Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31) Korm. rendelet 169. § (3) bek.

lezajlott folyamatokhoz, melyek eredményeképpen a korábbi decentralizációs törekvések³⁰ helyett szűkült az ellátandó önkormányzati feladatok száma és erősödött az állami kontroll.

1. számú ábra: Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) főbb gazdasági célkitűzései:

**Magyarország helyi önkormányzatairól szóló
2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)**

Célok:

- ❖ modern, költséghatékony, feladatorientált rendszer alapjai;
- ❖ az alapértékek megőrzése;
- ❖ a helyi önkormányzatok pénzügyi helyzetének megszilárdítása

Forrás: szerzők, 2015

A helyi önkormányzatok létrejötte és működése az Alaptörvény és a jogszabályok keretei között történik. Így meghatározók mindazon állami szervezetek, amelyek az önkormányzatokra – és szerveikre – vonatkozó jogszabályt alkothatnak.

Az Alaptörvény rendelkezéseinek megfelelően a helyi önkormányzat és az állami szervek a közösségi célok elérése érdekében együttműködnek. A helyi önkormányzat részére kötelező feladat- és hatáskört törvény állapíthat meg. A helyi önkormányzat kötelező feladat- és hatásköreinek ellátásához azokkal arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult.

Törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet a polgármester, a megyei képviselő-testület elnöke, valamint a képviselő-testület hivatalának vezetője vagy ügyintézője számára kivételesen államigazgatási feladat- és hatáskört is megállapíthat.

A helyi önkormányzatok túlzott eladósodásának elkerülése érdekében a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényértelmében csak a Kormány előzetes hozzájárulásával köthet adósságot keletkeztető ügyletet illetve vállalhat kezességet és garanciát a helyi önkormányzat.

³⁰ Lényegében a DPM paradigma idejétmúltsága állt elő. Decentralizáció, Privatizáció, Management filozófia és a rá épülő gyakorlat meghaladottá vált.

3.2 Miniszterek feladat és hatáskörei az önkormányzatokért

A miniszterek közül két miniszternek a felelőssége tekinthető az önkormányzatok vonatkozásában általánosnak. A belügyminiszteré, valamint a Miniszterelnökséget vezető miniszteré. A Miniszterelnökséget vezető miniszter a Kormány helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért (is) felelős tagja. E felelőssége keretében az önkormányzatokért felelős miniszterrel egyetértésben irányítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét. Az önkormányzatok finanszírozása pedig - akár az állami forrásokat, akár az önkormányzati saját bevételek legmeghatározóbb elemét a helyi adóztatást nézzük -, az alapvetően a nemzetgazdasági miniszter feladata.

A további szakminiszterek a feladatkörükben eljárva, az államszervezet meghatározott területén rendelkeznek feladat- és hatáskörökkel. Így egy-egy kötelező önkormányzati feladat jogszerű ellátásáért is végső fokon az adott ágazati miniszter a felelős. Az egészségügyért felelős miniszter felelőssége nem csak az állami egészségügyre, hanem a kötelező önkormányzati feladatként meghatározott alapfokú egészségügyi ellátásra is kiterjed. A köznevelésért felelős miniszter felelős a szintén kötelező önkormányzati feladatként jelentkező óvodai ellátásért, az adóztatásért felelős miniszter felelős a helyi adóztatás törvényességéért. A miniszterek e feladatai közül kiemelendő a jogszabály előkészítő felelősség, s erre vonatkozóan az MötV-nek az a már korábban is idézett előírása, hogy a törvény a kötelező önkormányzati feladat- és hatáskör megállapításánál differenciálni köteles, és a hatáskör telepítéssel egyidejűleg jogszabálynak kell megállapítani a feladat- és hatáskör ellátásához szükséges minimális szakmai, személyi, tárgyi és gazdasági feltételeket.

A helyi önkormányzatok – a kötelező önkormányzati feladatok körében - érintettek lehetnek az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezet felé vállalt kötelezettség teljesítésében. Ilyen eset pl., hogy hazánk az Unióhoz való csatlakozáskor átmeneti derogációt élvezett az egészséges ivóvíz kritériumainak való megfelelés tekintetében. Az ivóvízellátás biztosítása kötelező önkormányzati feladat, viszont a vállalt teljesítés elmaradásáért nem az adott - és a mulasztásért valóban felelős – önkormányzatot, hanem Magyarországot, az államot marasztalhatnák el. Az ilyen esetek megelőzése érdekében szükség van arra, hogy az állam a közérdek érvényesülése érdekében beavatkozhasson. Ezért mondja ki az önkormányzati törvény, hogy ha az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezet felé vállalt kötelezettség

határideje eredménytelenül telt el, vagy a határidőben történő teljesítés elmaradásának reális veszélye fennáll, a Kormány a kötelezettséggel összefüggő beruházás megvalósításáról saját hatáskörben gondoskodhat. A Kormány a beruházás saját hatáskörben történő megvalósításáról egyedi határozatban dönt. A Kormány határozatának bírósági felülvizsgálatát az érintett önkormányzat képviselő-testülete a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál kérheti.

3.3 A belügyminiszter feladat és hatásköre az önkormányzatokért

A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet az önkormányzatokért felelős miniszterként a belügyminisztert nevesíti. A belügyminiszter a Kormány helyi önkormányzatokért felelős tagja, egyfelől képviseli az önkormányzati elvek érvényesülését, a helyi önkormányzatok működési feltételeinek javítását, másfelől szorgalmazza a kormányzati célok önkormányzati megvalósítását.

E felelőssége körében a miniszter a helyi önkormányzatokért való felelőssége keretében - jogszabályban meghatározott tárgykörben az érintett miniszterrel együttműködve - előkészíti a helyi önkormányzatokra, a helyi önkormányzatok tulajdonára és vagyonára, a helyi önkormányzatok adósságrendezésére és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek jogállására vonatkozó jogszabályokat.

A Belügyminiszter önkormányzati feladatkörei közül az alábbiak kerülnek kiemelésre:

- gazdálkodási-költségvetési szervezési feladatok, rendszer felügyelet,
- szakmapolitikai, finanszírozási ügyek koordinációja,
- támogatási rendszerrel összefüggő feladatok,
- település üzemeltetés biztosításával összefüggő feladatok koordinációja,
- jogszabályi előkészítés, stratégiai-módszertani kérdések rendezése,
- Európai Unióval és más nemzetközi szervezeti tagságokkal összefüggő kötelezettségek teljesítése, pályázatok koordinálása,
- további ágazati, speciális feladatok megoldása.

A belügyminiszter a helyi önkormányzatokért való gazdasági felelőssége keretében

a) összehangolja a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok működésével összefüggő tervezés és gazdálkodás kormányzati feladatait, a helyi önkormányzatok feladat- és hatáskörének ellátásához szükséges feltételek vizsgálatát,

b) működteti a helyi önkormányzati vagyonkatasztert,

c) közreműködik a központi költségvetésnek a helyi önkormányzatok támogatásai és átengedett személyi jövedelemadója fejezetében meghatározott támogatások körének, finanszírozásának és elszámolási rendjének kialakításában, az ezt elősegítő információs rendszer működtetésében és az ilyen költségvetési támogatások nyújtásában,

d) közreműködik a helyi önkormányzatok és a helyi önkormányzati költségvetési szervek számviteli és az államháztartási mérlegrendszerbe illeszkedő pénzügyi információs rendszerének működtetésében,

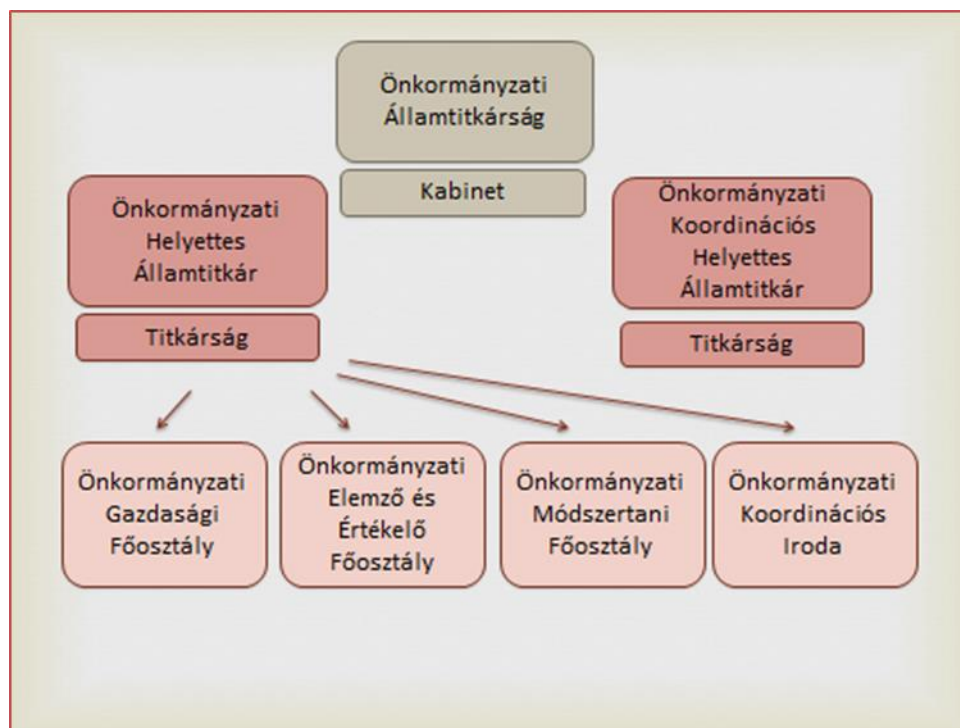
e) közreműködik az ágazati és térségi fejlesztési programok helyi önkormányzatokat érintő részének kidolgozásában,

f) kialakítja az önkormányzati érdekszövetségekkel való kapcsolattartás és egyeztetés rendjét,

g) az önkormányzati érdekszövetségek javaslatának kikérését követően a 9. § (2) bekezdés c) pontjának figyelembevételével kijelöli az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa magyar delegációjának tagjait.

A Belügyminisztériumon belül a szakpolitikai feladatokat az önkormányzati Államtitkárság látja el, amelynek irányítási rendszerét a 2. számú ábra mutatja be.

2. számú ábra: a Belügyminisztérium önkormányzati gazdálkodásért felelős államtitkársági rendszere

Megjegyzés: Az Önkormányzati Koordinációs Helyettes Államtitkárság (értelemszerűen) koordináló szerepkörben van. Nem tartozik hozzá közvetlenül szervezeti egység, de szükség és igény szerint veszi igénybe a főosztályokat, illetve a minisztérium egyéb szervezeti egységeit. Például a települési biztonsági kamerák kapcsán az ÖKHÁT volt a kapocs a biztonságtechnikai szakemberek és az önkormányzatok között.

Kiadótól grafikai segítség kérés: az Önkormányzati államtitkárságból egy vonal kellene lefelé a kabinet irányába, az Önkormányzati Államtitkárságból a két helyettes államtitkárság irányába.

Forrás: saját ábra BM alapján, 2015

A belügyminiszter szakmapolitikai felelőssége keretében részletesen az alábbi feladatok kerülnek ellátásra - Az önkormányzatok finanszírozása témakörében

- a költségvetési törvény IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet tervezésével kapcsolatos feladatok ellátása az NGM társfőosztályával együttműködésben,
- a IX. fejezet előirányzatainak kezelése, nettó finanszírozási rendszer működtetése, támogatások nyilvántartása, utalványozása,
- a költségvetési törvény egyes támogatásait megalapozó önkormányzati mutatószám-felmérés, valamint az évközi lemondások, pótigények lebonyolítása,
- a költségvetési zárszámadási törvényjavaslat helyi önkormányzatokat érintő részanyagainak elkészítésével kapcsolatos kormányzati feladatok ellátása a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve,
- a feladatfinanszírozási rendszer működtetése, továbbfejlesztésében való közreműködés,
- az önkormányzatok adósságot keletkeztető ügyleteivel kapcsolatos feladatok ellátása az NGM-mel együttműködve,
- az önkormányzatok adósságrendezési eljárásaival kapcsolatos kormányzati feladatok ellátása, a bíróság által kijelölhető pénzügyi gondnokok névjegyzékének gondozása,
- a helyi önkormányzatok által igénybe vehető egyes támogatási rendszerek működtetése, így
 - önkormányzatok működőképessége megőrzésének támogatása (rendkívüli önkormányzati támogatás, megyei önkormányzati tartalék),
 - a helyi szervezési intézkedésekhez kapcsolódó többletkiadások támogatása („létszámcsökkentési” támogatás),
 - EU Önerő Alap támogatás,
 - önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása,
 - vis maior támogatás,
 - közbiztonság növelését szolgáló fejlesztések támogatása,
 - adósságkonszolidációból kimaradt települések fejlesztési támogatása,
 - szociális tűzifa támogatás,
 - „Itthon vagy – Magyarország, szeretlek” programsorozat támogatása (2013-14).
- egyedi önkormányzati támogatások előterjesztéseinek előkészítése a Kormány részére, támogatási megállapodások megkötése, vagy támogatói okirat kiadása, elszámolások felülvizsgálata,
- az ebr42³¹ információs rendszer működtetésével kapcsolatos minisztériumi feladatok ellátása.

³¹ ebr42 – A helyi önkormányzatok, többcélú kistérségi társulások mutatószám-felmérési rendszere.

A belügyminiszter a támogatási rendszerek működéséhez kapcsolódóan a költségvetési törvény felhatalmazása alapján előkészíti, koordinálja a támogatások igénybevétele, felhasználására vonatkozó jogszabályokat. Segíti az önkormányzatokat a támogatási igény benyújtása során (útmutató készítés, az igénylés folyamatának figyelemmel kísérése az ebr42 információs rendszerben, önkormányzati megkeresések megválaszolása), együttműködik a Magyar Államkincstárral³² a támogatási igények felülvizsgálata során, a beérkezett igényeket elbírálja, döntésre előkészíti és felterjeszti, egyes támogatások esetében bíráló bizottságot működtet (MÜKI, létszám).

A belügyminiszter gondoskodik a döntés közzétételéről, a támogatói okiratokat, támogatási szerződéseket, értesítő leveleket előkészíti, gondoskodik azok megküldéséről, illetve aláírásáról, egyes támogatások esetén felülvizsgálja az önkormányzatok elszámolásait, illetve közreműködik a Kincstár által végzett elszámolásban.

Település-üzemeltetési feladatok ellátása, ennek keretében jelentkező BM feladatok:

- a kéményseprő-ipari közszolgáltatás ellátásáról és a kapcsolódó szakképesítés szakmai és vizsgáztatási követelményeiről szóló jogszabályok előkészítése, a kéménysepréssel kapcsolatos szakágazati feladatok ellátása,
- a temetkezési közszolgáltatás szakmai követelményeinek meghatározásáról, és a kapcsolódó szakképesítés szakmai és vizsgáztatási követelményeiről szóló jogszabályok előkészítése, a temetkezéssel kapcsolatos szakágazati feladatok ellátása,
- hulladékgazdálkodási tevékenységgel, valamint a zöldfelület-gazdálkodási tevékenységgel összefüggő szakmai szabályozási feladatellátásban való közreműködés,
- a „Virágos Magyarországért” környezetszépítési verseny szervezésével és megrendezésével kapcsolatos szakmai feladatok ellátása, az európai környezetszépítő verseny szervezőbizottságának és nemzetközi zsűrijének munkájában való részvétel,
- a helyi önkormányzatok tulajdonát, az azzal való gazdálkodást érintő jogszabályok előkészítésében való részvétel, önkormányzati vagyongatásster működtetésével kapcsolatos feladatok ellátása.

³² Az Önkormányzati Előirányzat Gazdálkodási Modul – ÖNEGM – program, valamint a Belügyminisztérium által fejlesztett és működtetett ebr42 program segíti az önkormányzati támogatások lehívását és nyilvántartását. Az ÖNEGM rendszer on-line elérésű, központi adatbázisra épülő, előirányzat nyilvántartó rendszer, amely egyes jogcímek esetében a teljes folyamatot az igényléstől a felülvizsgálaton keresztül a döntés adatainak rögzítéséig és a beszámolóhoz szükséges adatok nyilvántartásáig, mind egy rendszerben kezeli, interfész kapcsolatot tartva más rendszerekkel. Az ÖNEGM az önkormányzatok állami hozzájárulásai, támogatásai eredeti előirányzatainak, módosított előirányzatainak, és az előirányzatok teljesülésének önkormányzatsoros nyilvántartására szolgál. Az önkormányzatok törzsadatait a KTÖRZS rendszerből veszi át, ezért alkalmas a szakminisztériumok számára a felülvizsgálat igénylések továbbítására, a szakminiszteri döntések fogadására is. 2010. január 1-től az igénylések közül az összes központosított támogatás, és jövedelempótló támogatás felülvizsgálata az ÖNEGM rendszerben történik.

3. számú ábra: Kormányzati szintű eredmények az önkormányzati gazdálkodásban

Kormányzati szintű eredmények - sikerek

- az önkormányzati rendszer reformjához kapcsolódóan az önkormányzati finanszírozási rendszer átalakítása, feladatfinanszírozási rendszer bevezetése,
- ezáltal a rendelkezésre álló költségvetési források kötelező feladatellátáshoz jobban igazodó, hatékonyabb felhasználása,
- az új finanszírozási rendszerre való áttérés során felmerült gyakorlati problémák kezelése, a rendszer „finomhangolásának” elvégzése,
➔ *ennek következtében lényegesen csökkent az önkormányzatioktól érkező, a finanszírozással kapcsolatos problémákat jelző megkeresések száma,*
- adósságállomány visszaszorítása, adósságkonszolidáció:
➔ *konszolidáció előtti adósságállomány: 1 196,8 milliárd forint, konszolidáció után: 19,2 milliárd forint**
- az adósságállomány újratemelésének megakadályozására bevezetésre került engedélyezési eljárás (AKÜ) sikeres működtetése,
- a 2011. óta működő tűzifa program,
- rezsicsökkentés: a kéményseprő-ipari közszolgáltatás hatósági árának csökkentése,
- szociális temetés szabályozási környezetének megalkotása

*2014. II. negyedéves adatok 10

Forrás: BM adatok alapján, 2015

A belügyminiszter jogszabály előkészítői és stratégiai módszertani felelőssége körében:

- Jogszabályok, egyedi (kormányzati) döntések előkészítése;
- Jogszabály-értelmezések, szakmai állásfoglalások;
- Törvényességi felügyelet szakmai irányításában közreműködés;
- Önkormányzati rendszert érintő közigazgatási kísérletek, új módszertani megoldások kidolgozása;
- Önkormányzati feladatok figyelemmel kísérése;
- Ágazati feladatok figyelemmel kísérése;
- Önkormányzati Hírlevél szerkesztése;
- Elektronikus feladat- és hatásköri jegyzék vezetése;
- Módszertani kiadványok és szakmai tájékoztatók;
- Hatásköri jegyzék vezetése;
- Panaszok, beadványok megválaszolása.

A belügyminiszter az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezetek felé vállalt kötelezettség körében:

- Az európai uniós és hazai forrásból megvalósuló, az EU tagsággal összefüggésben vállalt kötelezettségek teljesítésére irányuló önkormányzati fejlesztések figyelemmel kísérése és előrehaladásuk segítése
 - Monitoring tevékenységgel,
 - Mentorálás, közvetítés, támogatás,
 - Tájékoztató rendezvények magtartása
 - Tanulmányok, felmérések elkészítése
 - Önkormányzati Koordinációs rendszer felállítása
 - Módszertani útmutatók készítésével történik.
- A projektmegvalósítással kapcsolatban egységes és hatékony tájékoztatást nyújtása, a felmerülő problémák kezelése, illetve ezek megoldása érdekében megfelelő lépéseket kezdeményezése
- Stratégiai és fenntarthatósági gondolkodás erősítésével az uniós források hatékony felhasználásának támogatása.

Önkormányzati fejlesztések figyelemmel kísérése:

- Tájékoztató rendezvények magtartása,
- Tanulmányok, felmérések elkészítése,
- Önkormányzati Koordinációs rendszer felállítása és működtetése.

A belügyminiszter – további - az önkormányzatokat érintő ágazati felelősségi körei a 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet alapján:

- katasztrófák elleni védekezés;
- közbiztonság kérdései;
- közfoglalkoztatással kapcsolatos felelősségi körök és feladatok;
- közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosítása,
- közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosítása;
- közterület-felügyelet szabályozása,
- vízgazdálkodás;
- vízvédelem.

A Belügyminisztérium önkormányzati gazdálkodásért vitt munkájának összefoglalásaként a 4. számú ábrában bemutatásra kerülnek a 2010-2014 közötti időszak főbb célkitűzései, továbbá a következő kormányzati ciklus prioritásai.

4. számú ábra: Önkormányzati szakmapolitikai célkitűzések 2010-2014, és 2014-2018 vonatkozásában

Célkitűzések

2010-2014

2014-2018

1. Új önkormányzati rendszer törvényi alapjainak megteremtése;	1. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény teljes körű hatályba lépésének segítése;
2. Az önkormányzatok pénzügyi stabilitásának megteremtése;	2. Az önkormányzati működés jogszerűségének, szakszerűségének elősegítése, a korszerű (informatikai) megoldások általánossá tétele;
3. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény hatályba lépésének előkészítése	3. Az állam és az önkormányzatok közötti munka megosztás finomítása

Forrás: BM adatok alapján, 2015

2010 és 2014 közötti időszak legfontosabb eredményei: az új önkormányzati törvény megalkotása, és érvényesítése, az önkormányzati konszolidáció végrehajtása, a felelős gazdálkodás alapjainak megteremtése. 2018-ig tartó ciklus legfontosabb küldetése a stabil gazdasági alapokon nyugvó önkormányzatiság biztosítása és a törvényességi felügyelet tovább erősítése.

Szakirodalom:

Hoffmann István – Nagy Marianna: A Magyarországi helyi önkormányzatairól szóló törvény magyarázata. HVG ORAC Kiadó, 2011

Lentner Csaba: Közpénzügyek és Államháztartástan. Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyvkiadó, 2013

Lentner Csaba: Általános közigazgatási ismeretek III. modul, Államháztartás: Az államháztartás helyi alrendszere, Nemzeti Közszerkesztési Egyetem Vezető és Továbbképző Intézet, 2014 (kormánytisztviselői szakvizsga tananyag)

Nagy Önkormányzati Kézikönyv. Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyvkiadó, 2014. p. 335. A Belügyminisztérium, Tállai András államtitkár és Farkasné Dr. Gasparics Emese helyettes államtitkár vezette munkacsoportja összeállításában.